

3. Naisina maaseudulla – toisenlaisia tiloja ja paikkoja?

Työryhmän vetäjänä Seija Keskitalo-Foley

Työryhmä kokoontuu: biologian luokassa ss 114, KTK, 2.kerros

pe 14.11. klo 16.45 alkaen

Naisyrittäjänä maaseudulla: yrittäjänä, tila ja tutkija (Hanna-Mari Ikonen)

Paikan kokemuksia Lapin maaseudun naisten elämässä (Seija Keskitalo-Foley)

Pohjoisen maaseudun tyttönä koulun tiloissa (Vappu Sunnari)

la 15.11. klo 9 alkaen

Naisena metsäalalla (Tiina Suopajarvi)

Seija Keskitalo-Foley

Paikan kokemuksia Lapin maaseudun naisten elämässä

Paikkaa on määritelty kulttuurimaantieteessä identiteettiin liittyvänä mentaalisenä ja emotionaalinen paikkana, se ei ole vain maantieteellinen ja fyysinen sijainti. Paikan ”paikallisuus” on aina erilaisten paikallisen ulkopuolelle ulottuvien siteiden ja suhteiden lävistämää. Silloin huomio kiinnittyy myös paikkojen symbolisiin ja kulttuurisiin merkityksiin. Psykologisessa tarkastelussa ihmisten ja heidän asuinpaikkojensa välillä oletetaan olevan syvällisiä, psykologisia ja ruumiillisia yhteyksiä. Tässä alustuksessa pohdin, millaisia merkityksiä ja millaista toimijuutta pohjoisella maaseudulla asuvat naiset tuottavat pohtiessaan suhdettaan elinympäristöönsä.

Aineistoni koostuu yhdeksän muualta Suomesta muuttaneen ja kymmenen lappilaissyntyisen naisen elämäkertahaastattelusta, joiden yhtenä juonteena on elinympäristö. Tavoitteeni haastattelujen analyysissä on päästä näkemään kliseisen ja perinteisellä tavalla sukupuolistuneen Lappi-kuvan läpi. Tarkastelen pohjoisen maaseudun naisten suhdetta elinympäristöönsä sekä arkielämän

toimintana että elämyksellisenä kokemuksena. Paikkaan kiinnittymisen prosessia pohdin ruumiillisuuden ja toimijuuden teemojen avulla.

Tiina Suopajärvi

Naisena metsäalalla

Metsäalalla työskentelevät naiset ovat kahdella tapaa marginaalissa: he ovat vähemmistö voimakkaasti miesvaltaisella alalla ja lisäksi he työskentelevät usein maaseudulla, periferiassa, kaukana ns. kasvukeskuksista.

Alustuksessani esittelen metsätoimihenkilöinä maaseudulla työskentelevien naisten näkemyksiä ja kokemuksia näissä kahdessa em. marginaalissa toimimisesta. Metsäopistoihin naiset hyväksyttiin vasta vuonna 1969, koska tuohon saakka yksi pääsyvaatimuksista oli ollut asepalveluksen suorittaminen, joten naisten metsätoimihenkilö –historia on melkoisen lyhyt, reilut 30 vuotta. Kuitenkin voisi ajatella, että 30 vuodessa naiset olisivat voineet rynniä alalle sankemmin joukoin. Miksi näin ei ole tapahtunut? on yksi niistä kysymyksistä, joihin pyrin löytämään työssäni vastauksia. Muita kysymyksiä ovat: miksi kukakin on valinnut juuri metsäalan omakseen, minkälaisia kokemuksia heillä on metsäopistoista, onko naisopiskelijoihin esimerkiksi suhtauduttu erilailla kuin miehiin, millaisia kokemuksia heillä on metsäalalla työskentelystä, onko oma sukupuoli koettu jollain tapaa määrittäväksi tekijäksi työnteossa, minkälaisia näkemyksiä metsätoimihenkilönaisilla on omasta ja muiden alalla työskentelevien naisten naiseudesta.

Aineistonani on 30 naismetsätoimihenkilön haastattelut, jotka on kerätty vuosina 2000-2002 Metsähistorian Seuran organisoimassa tallennushankkeessa Metsäammattilaiset metsätalouden murroksessa. Olin itsekin mukana tuossa hankkeessa tutkimusavustajana eli käytännössä haastattelijana. Metsätoimihenkilöt ovat kulttuuriantropologisen väitöskirjatyöni tutkimuskohde ja koko tutkimukseni tavoitteena on selvittää suomalaisten metsätoimihenkilöiden, siis sekä naisten että miesten luontosuhde(tta).

Naisyrittäjänä maaseudulla: yrittäjänä, tila ja tutkija

Miten maaseudulla asuvat yrittäjiksi ryhtyneet naiset ovat löytäneet tilaa omalle tavalleen yrittää nykyisellä suomalaisella maaseudulla, jota koskevassa kehittämispolitiikassa yhtäältä työnnetään voimakkaasti yrittäjyyteen, mutta jossa toisaalta jotkut alat ja toimintatavat näyttävät jäävän varjoon? Tätä väitöskirjatutkimukseni yhtä keskeistä kysymystä lähestyn esityksessä erään haastatteleman yrittäjän kertomuksen kautta. Hänen kertomuksessaan keskeisiksi yrittäjyyden rakenteistajiksi piirtyvät ensinnäkin nimenomaan maaseudulla sijaitseva koti ja toiseksi naiseus, jossa oleellisena osana on perhe. Kolmanneksi yrittäminen kiinnostavana työurana on haastattelussa paljon esillä. Koko yhteiskunnan tasolla yrittäjyys on tällä hetkellä yksi oleellinen ja tavoiteltavana esitetty diskurssi. Erityisesti maaseudun kehittämispuheessa se on keskiössä, ja naisyrittäjyyden edistämistäkin voi pitää omana diskurssinaan. Esimerkkiyrittäjän avulla pohdin, järjestettävätkö naiset elämänsä myös suhteessa näihin diskursseihin, vai onko niiden erotteleminen ja eritteleminen suhteessa konkreettisiin yrittäjiin vain tutkijan analyysin tulosta, ei yrittäjän todellisuutta koskettava asia? Jos diskurssit ovat erikseen ja haastateltavan kokema ja kertoma oma kokonaisuutensa, kuinka tutkija sitten pystyy sijoittamaan tarinan ajallis-tilalliseen kontekstiinsa?